- Εφημερίδα των Συντακτών - http://www.efsyn.gr -

Ο μύθος της κυρίαρχης Αριστεράς

26/10/14 Άρθρα,ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Του Γιώργου Σιακαντάρη*

Ενας από τους πλέον διαδεδομένους μύθους της μεταπολίτευσης είναι αυτός που θέλει σ' αυτή την περίοδο να ηγεμονεύει ιδεολογικά η Αριστερά. Σύμφωνα με αυτόν τον μύθο, ανεξάρτητα από τη συμμετοχή ή όχι της Αριστεράς στην κυβερνητική διαχείριση, αυτή επέβαλλε την ιδεολογία της στο πολιτικό σύστημα. Ο αστικός πολιτικός συνασπισμός –υποστηρίζει ο μύθος–, έχοντας ενοχές για τη στάση του έναντι της Αριστεράς μετά τον Εμφύλιο, γνωρίζοντας τις ευθύνες του για την εγκαθίδρυση της δικτατορίας, αναγκάστηκε να ενσωματώσει στην ιδεολογία του, αλλά και στην πολιτική του πρακτική τις ιδέες της Αριστεράς.

Ηταν όμως «αριστερά» όλα όσα στη μεταπολίτευση και ειδικά σήμερα παρουσιάζονται ως τέτοια; Αν αριστερό είναι ένα κράτος-βιομήχανος που υποκαθιστά την παραγωγική αδυναμία του ιδιωτικού κεφαλαίου, η υποκατάσταση του δημόσιου τομέα ως παρόχου ποιοτικών κοινωνικών υπηρεσιών από επιδοματικές πολιτικές, η υποκατάσταση της πάλης για τη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων από ιδεολογίες ομογενοποίησης σε προνομιούχους και μη, σε πλούσιους και φτωχούς, σε ρετιρέ και υπόγεια, σε μνημονιακούς και αντιμνημονιακούς, τότε ναι, η ηγεμονία της Αριστεράς ήταν πρόδηλη. Αν ο ελληνικός λαϊκισμός εκλαμβάνεται ως αριστερό έργο και ιδεολογία και ο κρατισμός και η κομματοκρατία ως το μέσο επιβολής αυτής της κυριαρχίας, τότε ναι, η ηγεμονεύουσα μεταπολιτευτική δύναμη ήταν η Αριστερά.

Αναρωτιέμαι όμως, μήπως αυτός ο κρατισμός δεν ήταν έκφραση της ηγεμονίας του αριστερού λόγου, αλλά αποτέλεσμα του αδύναμου αστικού κόσμου έναντι της υποχρέωσής του να δημιουργήσει ένα σύγχρονο παραγωγικό μοντέλο; Μήπως η δήθεν κομματοκρατία δεν ήταν τίποτα άλλο από την υποταγή του πολιτικού συστήματος στις εντολές και τα συμφέροντα ισχυρών δημόσιων και ιδιωτικών ομάδων συμφερόντων; Μήπως το πελατειακό σύστημα δεν ήταν τίποτα άλλο από υποταγή του δημόσιου συμφέροντος στη βούληση της δήθεν αδύναμης κοινωνίας των πολιτών; Αυτή η «αδύναμη κοινωνία των πολιτών» που όποτε χρειάστηκε έδειξε τη συντηρητική ιδεολογία της (μακεδονικό, ταυτότητες, νομοσχέδιο Γιαννίτση). Αναρωτιέμαι επίσης, μήπως αυτό το «μεγάλο» κράτος των υψηλών δαπανών δεν ήταν το αποτέλεσμα της κυριαρχίας των «αριστερών», αλλά απόρροια της ισχυρής διαπλοκής του με συγκεκριμένα επιχειρηματικά συμφέροντα; Αν η απάντηση σ' όλα αυτά τα «μήπως» είναι θετική, τότε αυτό που κυριαρχούσε στη χώρα δεν ήταν η Αριστερά, αλλά ο λόγος των πιο συντηρητικών ιδεολογικών προταγμάτων.

Γιατί, πέραν της Αριστεράς του κομμουνιστικού κρατισμού, πέραν της Αριστεράς του σχήματος Μητρόπολη-Περιφέρεια, πέραν της ταυτιζόμενης με τη δήθεν «κοινωνική» Δεξιά Αριστεράς, όπου αμφότερες θεωρούν ότι οι παροχές, το κράτος-βιομήχανος και το περίφημο νεοφιλελεύθερο δίχτυ προστασίας είναι μια κοινωνική πρόταση, υπήρχε και μια άλλη πρόταση, αριστερή, που δεν ακούστηκε πολύ.

Στη μεταπολεμική Ευρώπη συγκροτήθηκαν τρία παραγωγικά μοντέλα. Το πρώτο ήταν αυτό του κορπορατισμού και το δεύτερο του νεοφιλελευθερισμού. Κανένα απ' αυτά δεν αποτελεί αριστερή πρόταση, εκτός και αν κανείς θεωρεί ότι το περίφημο κοινωνικό ζήτημα, αυτό δηλαδή των ανισοτήτων, είναι ένα ζήτημα «ψευδοκοινωνικό». Το ακούμε και αυτό ως αριστερή μεταρρυθμιστική πρόταση σε μια χώρα με 30% ανεργία, με τουλάχιστον 25% που ζει κάτω από τα όρια της φτώχειας και με σχεδόν δυόμισι εκατομμύρια ανασφάλιστους. Εδώ έχουμε την αντιστροφή της προαναφερθείσας αστικής ενοχής. Κάποια Αριστερά και κάποιοι αριστεροί, που ταυτίστηκαν με τον κρατισμό, σήμερα αισθάνονται ενοχή έναντι οποιασδήποτε αναφοράς που υποστηρίζει ότι ο μεγάλος ένοχος της ελληνικής κρίσης δεν ήταν οι δημόσιες δαπάνες γενικώς, αλλά η ποιότητα και η στόχευση αυτών των δαπανών. Γι' αυτούς τους αριστερούς μεταρρυθμιστές οι στοχευμένες δημόσιες δαπάνες ως αριστερή πρόταση για την ανάπτυξη αποτελούν άγνωστη γη.

Το τρίτο μοντέλο ήταν το σοσιαλδημοκρατικό. Η μια εκδοχή του, αυτή της Γερμανίας και εν μέρει της Γαλλίας, αλλά και άλλων κρατών της ηπειρωτικής Ευρώπης, εστίασε στη διατήρηση της εργασιακής ειρήνης και στην εξασφάλιση ενός κοινωνικού συμβολαίου μεταξύ κράτους, βιομηχάνων και εργατών. Αυτό εγγυήθηκε την παραμονή στην εργασία όσων ήδη εργάζονταν, πρόσφερε δε καλές αμοιβές και συνθήκες εργασίας για τους απασχολούμενους, ενώ παράλληλα στηριζόταν στην παραγωγική δραστηριότητα του ίδιου του κράτους. Η προστασία της εργασίας ήταν ο πυρήνας του.

Η δεύτερη εκδοχή, αυτή της σκανδιναβικής (κυρίως της σουηδικής) Σοσιαλδημοκρατίας, έμεινε μακριά από κάθε επιχειρηματική δραστηριότητα και εστίασε στην οικοδόμηση ενός υπεραναπτυγμένου συστήματος υπηρεσιών στην υγεία, στην παιδεία, στην ασφάλεια, στις δημόσιες συγκοινωνίας, με πόρους που αντλούσε από την υψηλή και αναλογική φορολόγηση. Ο πυρήνας της σκανδιναβικής Σοσιαλδημοκρατίας ήταν η προοδευτική φορολογία και η παροχή ευρύτατων κοινωνικών υπηρεσιών. Οχι όμως και η κρατική συμμετοχή στην παραγωγή. Ο σοσιαλισμός για τους Σκανδιναβούς σοσιαλδημοκράτες ήταν μια αναδιανεμητική έννοια. Εκδοχή που στη Γερμανία βρήκε τη δική της θέση μετά το Συνέδριο του SPD στο Μπαντ Γκόντεσμπεργκ το 1959.

Πάντως, κοινή ήταν η πεποίθηση πως η αγορά αδυνατεί να θέσει συλλογικούς στόχους και κατά συνέπεια το κράτος που σέβεται τους ελεύθερους και ελεγχόμενους τρόπους λειτουργίας της αγοράς καλείται να διορθώσει τις ανισότητες που γεννά η αγορά. Και για τις δύο εκδοχές σοσιαλισμός δεν σήμαινε κατάργηση της ιδιωτικής ιδιοκτησίας, επανάσταση, ένα κόμμα, κατάργηση της δημοκρατίας, αλλά μόνο μια κοινωνική συνθήκη που εξασφάλιζε δημόσια παιδεία, δημόσιες υπηρεσίες υγείας και ιατρική ασφάλιση, δημόσια πάρκα και παιδικές χαρές, συλλογική μέριμνα για τους ηλικιωμένους, τους ανάπηρους και τους ανέργους.

Ηταν όλα τα παραπάνω κυρίαρχη ιδεολογία της μεταπολιτευτικής περιόδου; Αν ήταν, τότε έχω άδικο να υποστηρίζω ότι η κυριαρχία της αριστερής ιδεολογίας στη μεταπολίτευση είναι μύθος. Αν δεν ήταν, τότε υπάρχει πρόβλημα με κάποιους αριστερούς που σήμερα αισθάνονται ένοχοι, αν υποστηρίζουν τον αριστερό σοσιαλδημοκρατικό μεταρρυθμισμό.

…….

**** Κοινωνιολόγος, συγγραφέας***

Σύνδεσμος άρθρου : **http://www.efsyn.gr/?p=246705**